

KELETI KECSKERUTA

Galega orientalis L.

 <p>nébih termőföldtől az asztalig</p>	Verzió:	NEBIH/1/2
	Készítette:	Horpácsiné Zsulya Ágnes Izsák Zsuzsanna
	Lektorálta:	Csapó József
	Hatályos:	2021.03.11.

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	5
2	Általános rész	5
2.1	Bejelentés kezdeményezése	5
2.2	Bejelentés elfogadása.....	5
2.3	Vizsgálat szüneteltetése, megszűnése, bejelentések visszavonása, meghosszabbítása ...	5
2.3.1.	Vizsgálat megszűnése	5
2.3.3.	Vizsgálat meghosszabbítása	6
2.4	Új fajtafenntartó bejegyzése.....	6
2.5	Bejelentések nyilvántartása.....	6
2.6	Fajtanév bejelentése	6
2.7	Egyéb általános tudnivalók	6
3	Gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása	7
3.1	Kísérleti helyek száma	7
3.2	Kísérlet időtartama.....	7
3.3	Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret.....	7
3.4	Vetőmag beküldése, mennyiségi és minőségi előírások, határidők	7
3.4.1	Beküldendő vetőmag mennyisége, minősége	8
3.4.2	Vetőmag beérkezési határideje	8
3.4.3	Beküldés	8
3.5	Vetőmag szétoosztás, kiszállítás	8
3.5.1	Kísérleti vetőmag maradékok tárolása, kezelése.....	8
3.6	Kísérlet beállítása	8
3.6.1	A terület kiválasztása	8
3.6.2	Tápanyag utánpótlás.....	9
3.6.3	Vegyszeres gyomirtás.....	9
3.6.4	Vetés.....	9
3.6.5	Kísérleti parcellák jelzése, kezelése.....	9
3.6.6	Növényápolás, növényvédelem	9
3.6.7	Öntözés	9
3.7	Betakarítás.....	10
3.8	Adat felvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése	10
3.8.1	Telepítés/Vetés napja	10
3.8.2	Kelés napja	10
3.8.3	Növényállomány ősszel.....	10
3.8.4	Télállóság.....	10
3.8.5	Tavaszi sarjadzás kezdete.....	10
3.8.6	Növénymagasság.....	11
3.8.7	Állóképesség.....	11
3.8.8	Kaszáláskori fenológiai állapot	11
3.8.9	Kaszálás napja	11

3.8.10	Kaszálások utáni sarjadzás mértéke	11
3.8.11	Termésmennyiség mérés	11
3.9	Beltartalmi vizsgálatok	12
3.10	Növénykórtani megfigyelések.....	12
3.11	A kísérletek növénykórtani értékelhetősége	12
3.12	A fajták növénykórtani besorolása.....	12
4	A gazdasági érték megállapítása	13
4.1	A gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok.....	13
4.2	Előterjesztés szempontjai (korlátozó tényezők).....	13
5	Az előterjesztés feltételei	14
6	Standardok használata	14
7	Tájékoztatás, adatközlés	14
7.1	Általános tudnivalók.....	14
7.2	Részeredmények közlése	14
8	Kísérlet elbírálása	14
8.1	A kísérlet elfogadása	14
8.2	Kísérlet kizárása	15
9	DUS vizsgálatok	15
9.1	Gyakorlati végrehajtása.....	15
9.1.1	Vizsgálati helyek száma	15
9.1.2	Vizsgálat időtartama	15
9.1.3	A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje	15
9.1.4	A vetőmag beérkezésére, mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások	15
9.1.5	A vetőmag kezelése a vizsgálat befejezése után.....	16
9.1.6	Vizsgálati irányelv száma.....	16
9.2	Kísérletek beállítása és végrehajtása.....	16
9.2.1	Parcellák jelölése.....	16
9.2.2	Parcella adatok.....	17
9.2.3	Vetés módja és ideje	17
9.2.4	Öntözés	17
9.2.5	Növényvédelem és növényápolás.....	17
9.2.6	Vizsgálati minták begyűjtése.....	17
9.3	Tulajdonságtáblázat	18
9.4	Laboratóriumi vizsgálat	18
9.5	Gélelektroforézises vizsgálat.....	18
9.6	A DUS vizsgálati eredmények megállapítása, döntési szabályok	18
9.6.1	Megkülönböztethetőség	18
9.6.2	Egyöntetűség.....	18
9.6.3	Állandóság.....	19
9.7	Egyéb DUS vizsgálati tudnivalók.....	19

9.7.1	Kiértésítés.....	19
9.7.2	Állami elismerés meghosszabbítása.....	19
10	Előterjesztés tartalma	19

1 Bevezetés

Magyarországon a növényfajták állami elismerését „A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról” szóló 2003. évi LII törvény és annak végrehajtására kiadott „A növényfajták állami elismeréséről” szóló 40/2004. (IV. 7.) FVM rendelet (továbbiakban rendelet) szabályozza. A rendelet 2. § (1) szerint a növényfajták állami elismeréséhez és a növényfajta-oltalom megszerzéséhez szükséges kísérleti vizsgálatokat – a Fajtaminősítő Bizottság által jóváhagyott módszertan szerint - a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: NÉBIH) végzi, és azt a Fajtaminősítő Bizottság jóváhagyása után a NÉBIH-nek alkalmazni kell.

2 Általános rész

2.1 Bejelentés kezdeményezése

A bejelentést hivatalos bejelentőíven és mellékletein kell megtenni. Az adatok valóságát a bejelentő, illetve képviselője minden oldalon aláírásával igazolja (melléklet: bejelentőív és mellékletei). Tartalmi és formai követelményeket jogszabály írja elő.

2.2 Bejelentés elfogadása

A fajtabejelentések folyamatosak, de az adott tenyészidőre vonatkozó bejelentést csak a Rendelet 4. sz. mellékletében meghatározott határidőig lehet elfogadni. A nem jogszabály szerint kitöltött, illetve a nem EU tagországban illetékes bejelentő írásbeli hozzájárulása nélkül beküldött bejelentőíveket a NÉBIH elfogadás nélkül visszaküldi. A beérkezett bejelentőívek elfogadásáról a NÉBIH határozatot hoz.

2.3 Vizsgálat szüneteltetése, megszünése, bejelentések visszavonása, meghosszabbítása

2.3.1. Vizsgálat megszünése

A NÉBIH a vizsgálatokat a rendelet 13.§ (3) alapján szüntetheti meg.

2.3.2. Bejelentések visszavonása

A már kísérletbe állított fajtákra vonatkozó bejelentéseket a bejelentő írásban visszavonhatja. Tárgyévra vonatkozóan a visszavonást a vetőmag beérkezési határidőig kell

megtenni, ha ezt követően történik meg a visszavonás, a fajtajelölt vizsgálatának első részszámlája kiküldésre kerül.

2.3.3. Vizsgálat meghosszabbítása

Amennyiben a vizsgálat bármely okból megghiúsul, a vizsgálat ideje meghosszabbítható.

2.4 Új fajtafenntartó bejegyzése

Az államilag elismert - oltalom alatt nem álló fajták- hazai fajta fenntartására újabb fajtafenntartó jelentkezhet be az erre szolgáló nyomtatványon. A bejelentés alapján a NÉBIH ellenőrzi a fajtafenntartás eredményességét úgy, hogy az új fajtafenntartótól bekért vetőmagot (szaporítóanyagot) egyéves DUS vizsgálatban a referenciagyűjteményben lévő vetőmaggal (szaporítóanyaggal) összehasonlítja. Ha a fajtafenntartás ellenőrzésének eredménye pozitív, akkor a NÉBIH előterjesztést készít a Fajtaaminósító Bizottság részére az újabb fajtafenntartó bejegyzésére.

2.5 Bejelentések nyilvántartása

A NÉBIH a bejelentési nyomtatványokat érkezteti és iktatja. Az iktatás során rögzíti a fajtajelölt nevét vagy nemesítői jelzését, amelyen a vizsgálati idő alatt a nyilvántartásban szerepel. A fajta azonosítása a vizsgálat ideje alatt a nyilvántartási szám alapján történik. (Azon fajták, melyek már szerepelnek az EU Közösségi Katalógusában, a regisztrált néven kerülnek nyilvántartásra.)

2.6 Fajtanév bejelentése

Amennyiben a bejelentő a fajta nevét a bejelentési nyomtatványon nem adta meg, vagy azon változtatni akar, úgy azt külön kérés nélkül az utolsó vizsgálati év vetőmag beérkezésének határidejéig kell megadni.

2.7 Egyéb általános tudnivalók

2.7.1 Elismerés utáni ellenőrzés

A NÉBIH a tartós tárolóban őrzött letéti minták és a fajtafenntartótól bekért vetőmag összehasonlításával a fajta fenntartását szúrópróbaszerűen ellenőrzi.

2.7.2 Felkerülés a Nemzeti, az EU és az OECD fajtajegyzékre

Az állami elismerésről szóló határozat kiadása után az állami elismerésben részesült fajták felkerülnek a Nemzeti Fajtajegyzékre. A Nemzeti Fajtajegyzék változásairól a NÉBIH tájékoztatja az a Közösségi Növényfajta Hivatalt, valamint az Európai Unió Bizottságát, amely gondoskodik az EU Közös Katalógusra vételről. A NÉBIH évente egy alkalommal küld jelentést az OECD tagállamok részére készülő jegyzék kiegészítéséhez.

2.7.3 Visszavonás a Nemzeti Fajtajegyzékről

Az állami elismerés 10 évre szól. A bejelentő az elismerés időtartama alatt bármikor kérheti az állami elismerés visszavonását.

2.7.4 A Nemzeti Fajtajegyzéken való szereplés meghosszabbítása

A Fajta fenntartója két évvel az állami elismerés lejáratát előtt kérheti a fajta Állami elismerésének meghosszabbítását. A NÉBIH az előírt egyéves összehasonlító DUS vizsgálatok és az adminisztratív eljárások lefolytatása után a meghosszabbítási javaslatot a Fajtaminősítő Bizottság elé terjeszti.

3 Gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

3.1 Kísérleti helyek száma

Keleti kecskeruta: 4 hely (minimum 2 értékelhető hely)

3.2 Kísérlet időtartama

4 év

3.3 Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret

A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokk elrendezésűek az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva.

Parcella adatok: bruttó 9,2 m x 1,4 m
sorok száma 6
sortávolság 21-24 cm

3.4 Vetőmag beküldése, mennyiségi és minőségi előírások, határidők

FAJ	Szükséges vetőmag helyenként,kg	Vetőmag minőségi előírások		Vetőmag beérkezési határidő
		csírázási %	Tisztasági %	
Galega Orientalis	0,5	75,0	99,5	II.10. és VIII.10.

3.4.1 Beküldendő vetőmag mennyisége, minősége

A rendelet 2. sz. mellékletének nem megfelelő minőségű vetőmag a kísérletből kizárható. A vetőmag, szaporítóanyag minősége a mindenkor érvényes állami elismerést szabályozó rendelet előírásainak feleljen meg.

A vetőmag minőségi tulajdonságait a bejelentő köteles közölni, melyet szűrőpróba szerint a NÉBIH ellenőriz.

3.4.2 Vetőmag beérkezési határideje

Lásd: táblázat.

3.4.3 Beküldés

A vetőmag beküldéséről a bejelentőnek kell gondoskodnia. A vetőmagot az alábbi címre kell eljuttatni: NÉBIH FKÁ. Vetőmagelosztó, 2463 Tordas, Szabadság u. 2.

A Vetőmagelosztóba a beérkezett vetőmagokról nyilvántartást vezetnek.

3.5 Vetőmag szétoztás, kiszállítás

A beérkezett vetőmagokból kell kimérni a kísérleti állomásonként szükséges vetőmag mennyiségeket. A fajtakísérleti referens elkészíti a Kísérleti Útmutatót, melyet megküld a kísérletet végzőknek.

Standard fajták vetőmagja

Standard fajták vetőmagjának tárgyában a NÉBIH a bejelentőkkel egyeztet.

3.5.1 Kísérleti vetőmag maradékok tárolása, kezelése

A kísérletek lezárása után megmaradt növényanyagot a VEO megsemmisíti. Amennyiben a maradékra a beküldő igényt tart, ezt a beszállításkor írásban jelezni kell.

3.6 Kísérlet beállítása

3.6.1 A terület kiválasztása

Kísérletet csak megfelelő kultúrállapotú, nehezen irtható gyomoktól és talajlakó állati kártevőktől, barázdáktól, és bakháaktól mentes, a talajféleségnek és termőréteg mélységnek megfelelő művelésben részesített, homogén talajminőségű táblában szabad elhelyezni.

Kísérletet ismeretlen agrotechnikai előtörténetű, nem azonos előveteményű, víznyomásos táblába elhelyezni nem szabad!

A kísérleti területet az elővetemény lekerülésétől a kísérlet vetéséig folyamatosan gyommentesen kell tartani. Kísérlet kísérlet után legalább 4 évig nem kerülhet ugyanarra a területre.

Elővetemény korlátozás: nem lehet pillangós növény a kísérlet előveteménye.

Talajművelés: Tarlóhántás + gyűrűshengerezés, tarlóápolás, őszi mélyszántás, szántás elmunkálással.

3.6.2 Tápanyag utánpótlás

A kísérleti területre szerves trágyát kijuttatni csak a kísérlet előveteménye alá, vagy azt megelőzően szabad. A szerves trágyát, amennyiben az nem volt vizsgálva, a tápanyag mérlegbe nem kell beállítani. A műtrágya adagokat (beleértve a bór-trágyázást is) a kísérleti területre vonatkozó 1 éven belül elvégzett talaj-tápanyag vizsgálatra épített műtrágya mérleg alapján kell meghatározni a várható legnagyobb életteljesítményű (standard) fajta terméséhez.

3.6.3 Vegyszeres gyomirtás

A vegyszeres gyomirtást a növényállományra nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus kárt okozó engedélyezett gyomirtó szerekkel szabad végezni. A gyomirtási tervről a fajtakísérleti referenst tájékoztatni kell a konzultáció lehetőségének megteremtése érdekében. Talajfertőtlenítés engedélyezett szerrel történhet.

3.6.4 Vetés

FAJ	Vetendő csiraszám, db/ m ²	Vetés mélység, cm
Galega orientalis	350	1,5-2,5

3.6.5 Kísérleti parcellák jelzése, kezelése

A kísérleti parcellákat a NÉBIH a vetést követő 10 napon belül mind a négy ismétlésben ellátja egyértelmű, tartós jelzésekkel. A parcellavégeket kelés után ki kell egyenesíteni úgy, hogy a parcellák hossza egyenlő legyen. Az első ismétlésben a NÉBIH feltünteti a bejelentőíven szereplő nemesítői jelzést, a további ismétlésekben a randomizációs sorszámot.

3.6.6 Növényápolás, növényvédelem

Kártevők elleni védelem: A kísérletet minden állati kártevőtől meg kell védeni.

Kórokozók elleni védelem: Gombabetegségek ellen vegyszeres védekezés nem alkalmazható.

3.6.7 Öntözés

A teljesítményvizsgálatok természetes csapadékviszonyok között folynak, kivételes esetben kelesztő öntözés megengedett.

3.7 Betakarítás

A kaszálások rendje:

1. év (a telepítés éve)

tavaszi telepítéskor: Első kaszálás a standard fajták teljes virágzásakor.

További kaszálások, amikor a standard fajták eléri a virágzás kezdeti stádiumát.

Utolsó kaszálás IX. hó első dekádjában.

ősz telepitésakor: nincs

2. 3. 4. év (álló kultúra): Első kaszálás a kezdeti virágzás stádiumában. További kaszálás, amikor a standard fajta eléri a virágzás kezdeti stádiumát, de legkésőbb az előző kaszálást követő 42. napon.

Utolsó kaszálás IX. hó első dekádjában.

3.8 Adat felvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

3.8.1 Telepítés/Vetés napja

Az a nap, amikor a vetés/telepítés történt.

3.8.2 Kelés napja

Az a nap, amikor az állomány 50 %-a kikelt.

3.8.3 Növényállomány ősszel

Az ősszel hiányzó növények %-át bonitálással állapítjuk meg a tél beállta előtt.

3.8.4 Télállóság

Az őszi vetésű és az évelő növényeknél kitavaszkodáskor bonitálással állapítjuk meg a kifagyott növények %-át az alábbiak szerint:

9 = Kiritkulás nem, vagy csak alig látható. A leveleken fagykár, elhalás, feketedés vagy csúcscsáradás nem észlelhető.

7 = A parcellák állományában 15 %-nál nagyobb kiritkulás nincs. Elfagyás csak az alsó leveleken vagy a levélcsúcsokon láthatók.

5 = A parcellák állománya 15-40 %-ban kipusztult és/vagy az őszi levelek 50 %-ban vagy annál nagyobb arányban elfagytak.

3 = 40-70 %-os állományritkulás és levélhalás esetén.

1 = 70 % feletti kiritkulás esetén.

3.8.5 Tavaszi sarjadzás kezdete

Az a nap, amikor az évelő növényeken a zöld hajtások, illetve az első levelek megjelennek.

3.8.6 Növénymagasság

A talajtól a növény csúcsáig mérőléc mellett mért hosszúság cm-ben. A lerogyott, megdőlt növények magasságát kiegyenesítve, felállítva kell mérni. A felvételezést a betakarítás, illetve kaszálás előtt kell elvégezni.

3.8.7 Állóképesség

Betakarítás előtt ismétlésenként kell megállapítani, amiből egy átlagértéket számítunk. A megdőlés mértékét 9-1 értékszámokkal jelöljük. A 9 értéket a legjobb, az 1 értéket a leggyengébb állóképességű fajta kapja.

9= a növény függőlegesen áll (90°)

7= a növény a függőlegeshez viszonyítva $0-30^\circ$ közötti mértékben dőlt

5= a növény a függőlegeshez viszonyítva $30-60^\circ$ közötti mértékben dőlt

3= a növény a függőlegeshez viszonyítva $60-90^\circ$ közötti mértékben dőlt

1= a növény a földön fekszik (0°)

3.8.8 Kaszáláskori fenológiai állapot

Az egyes ismétlések átlagában bonitálással állapítjuk meg az alábbiak szerint:

1 = bimbózás előtt

3 = bimbózás kezdetén (zöldbimbó)

5 = bimbós állapot

7 = virágzás kezdetén

9 = teljes virágzásban

3.8.9 Kaszálás napja

Az a nap, amikor a fajta kaszálását végzik.

3.8.10 Kaszálások utáni sarjadzás mértéke

A kaszálások után a 7. napon a növénymagasság cm-ben.

3.8.11 Termésmennyiség mérés

A kaszálásokat követően a parcellánkénti zöldtermés megmérése után minden ismétlésből 0,5 kg zöldmintát veszünk, a mintákat összekeverjük és leszecskázzuk. A szecskázott anyagból kb. 0,1 kg-ot kiveszünk, és grammnyi pontossággal lemérjük, majd abszolút szárazra leszárítjuk. A szárítás után a mintát visszamérjük és a két adatból meghatározzuk a szárazanyag %-ot, majd az egész parcellára vonatkoztatva megállapítjuk a fajtajelölt szárazanyagtermését. Az értékelés alapja a termelési ciklus alatti összes szárazanyagtermés. A szárazanyag % és a zöldtermés szorzata adja a szárazanyagtermést.

3.9 Beltartalmi vizsgálatok

Mintavétel célja: szárazanyag és fehérjetartalom meghatározása

Mintavétel módja: 1. A szárazanyag-tartalom meghatározásához ismétléseként 0,5 kg zöldminta
2. Beltartalmi vizsgálat céljára 0,5 kg légszárazra szárított mintát kell biztosítani a négy ismétlés átlagából (lisztszerű darálmány esetén elég 0,3 kg).

3.10 Növénykórtani megfigyelések

A keleti kecskeruta kisebb jelentőségű betegségek gazdanövénye. Nagyobb károk csak termesztési hibák következtében alakulhatnak ki. Az állami elismerésnek kórtani feltétele (kötelezően vizsgált betegség) nincs.

3.11 A kísérletek növénykórtani értékelhetősége

Az adat-felvételezést csak azokban a kísérletekben kell elvégezni, amelyekben a fertőzés mértéke (fertőzési nyomás) lehetővé teszi a fajták fogékonyságbeli különbségeinek megnyilvánulását, azaz a mindenkori fajtásor legfogékonyabb genotípusának fertőzöttsége eléri, vagy meghaladja a 20%-ot (fertőzött felület % vagy fertőzött db %). Ezekben az esetekben a kísérlet valamennyi ismétlésében el kell végezni a felvételezést.

3.12 A fajták növénykórtani besorolása

A fajtajelölteket/fajtákat fertőzöttségük mértéke alapján 5 fogékonysági kategóriába soroljuk be a mindenkori kísérleti átlag függvényében:

Ha a fertőzöttség kísérleti átlaga < 50 % , a besorolás az egyes fajták fertőzöttségének a kísérleti átlagtól való eltérésén alapszik. A kísérleti átlagot 100 %-nak (bázisnak) tekintve az adott fajta:

rezisztens (1), ha fertőzöttsége nem haladja meg a kísérleti átlag értékének 25,0 %-át;

mérsékelten rezisztens (2), ha fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének 25,1-75,0 %-a;

közepesen fogékony (3), ha fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének 75,1-125,0 %-a;

közepesenél fogékonyabb (4), ha fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének 125,1-175,0 %-a ;

nagyon fogékony (5), ha fertőzöttsége meghaladja a kísérleti átlag 175 %-át.

Ha a fertőzöttség kísérleti átlaga > 50 %, a besoroláskor a tényleges fertőzöttség százalékos értékei a rezisztencia/fogékonyág következő fokozatainak felelnek meg:

- (1) 0 - 20 % = rezisztens
- (2) 21 - 40 % = mérsékelten rezisztens
- (3) 41 – 60 % = közepesen fogékony
- (4) 61 – 80 % = közepesnél fogékonyabb
- (5) 81 – 100 % = nagyon fogékony

A fajtajelölt egy adott vizsgálati évre vonatkozó növénykórtani minősítését (1-5) az abban az évben beállított provokációs és/vagy teljesítmény kísérletek alapján megállapított fogékonyági kategóriák számtani átlaga adja egy tizedes pontossággal. A végső minősítést a vizsgálati években kapott kategóriák átlagával állapítjuk meg, a matematikai kerekítés szabályai szerint.

Ha egy bizonyos betegség vonatkozásában az ugyanazon fajtára megállapított fogékonyági kategóriák között 3 vagy ennél nagyobb különbség mutatkozik 2 vizsgálati év alapján, nem képezzük átlagot, mert ellentmondásosan viselkedik. Ebben az esetben további egy vizsgálati év szükséges.

4 A gazdasági érték megállapítása

4.1 A gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

- zöldtermés
- szárazanyag-termés
- fehérjetermés
- télállóság
- állóképesség

4.2 Előterjesztés szempontjai (korlátozó tényezők)

Szárazanyag termés (ha a fajtajelölt szárazanyag-termése 4 év átlagában nem éri el a standard fajták átlagát)

Télállóság (a fajta kifagyása esetén nem értékelhető a fajta teljesítménye)

5 Az előterjesztés feltételei

Ha a fajtajelölt a DUS követelményeknek megfelelt és a gazdasági vizsgálatban korlátozó tényező nem zárja ki, állami elismerési javaslattal kerül előterjesztésre. Megfelelt DUS és korlátozott teljesítmény eredmények esetén az intézeti előterjesztés csak negatív lehet.

6 Standardok használata

A standard a tulajdonságaik összességében legkedvezőbb fajták közül választható.

Az új standardot a bejelentőkkel történt egyeztetés után lehet kijelölni. A standardváltást a Fajtaminősítő Bizottságnak be kell jelenteni, és nyilvánosságra kell hozni.

7 Tájékoztatás, adatközlés

7.1 Általános tudnivalók

Gazdasági értékvizsgálatok éves eredményeit a Hivatal elektronikus formában a bejelentők részére a kiértékelések elkészülte után eljuttatja.

Kísérletek megtekintésére csak kísérővel (fajtakísérleti referens/állomásvezető) és egyeztetett időpontban kerülhet sor.

7.2 Részeredmények közlése

Terméseredmények: november

Beltartalmi vizsgálatok: január

Előterjesztés elkészítése: Fajtaminősítő Bizottság ülése előtt 2 héttel

8 Kísérlet elbírálása

8.1 A kísérlet elfogadása

A kísérleti parcellák jelölése rendben megtörtént.

A kísérleti terület az egész tenyészidő folyamán megfelelő kultúrállapotban volt, beleértve az ellenőrző utakat is.

A növényzet a fajtára jellemző módon egyenletesen fejlődik, tápanyaghiány, talajfoltok (talajhibák), agrotechnikai hibák nem teszik kiegyenlítetté.

Nem érte jelentő elemi vagy vadkár.

Az előírt megfigyeléseket, méréseket a kijelölt határidőre elvégezték, és ezt megfelelően dokumentálták, az adatokat rögzítették, továbbították.

A CV 15 %-nál kisebb.

8.2 Kísérlet kizárása

A kísérlet kizárásáról a fajtakísérleti referens vagy állomásvezető javaslatára az osztályvezető dönt.

9 DUS vizsgálatok

9.1 Gyakorlati végrehajtása

9.1.1 Vizsgálati helyek száma

Vizsgálati helyek száma: 2

Vizsgálat helye: NÉBIH FKÁ: Tordas, Szarvas

9.1.2 Vizsgálat időtartama

Vizsgálat időtartama: min. 2 vegetációs periódus

9.1.3 A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje

A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje: január 31.

(A tárgyévi kísérletbe állításhoz, illetve a kísérletből történő visszavonáshoz.)

9.1.4 A vetőmag beérkezésére, mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások

Vetőmag érkeztetés helye: NÉBIH Vetőmagelosztó H 2463 Tordas, Szabadság u 2.

Vetőmag beérkezésének határideje: február 15.

Szükséges csávázatlan vetőmagmennyiség: 1 kg vetőmag

Vetőmag minőségi előírások: a rendelet 5. sz. melléklete szerint, melyet szűrőpróba szerint az NÉBIH ellenőriz. Nem megfelelő minőségű paraméterrel rendelkező vetőmag a kísérletekből kizárható. A vetőmag beküldéséről a bejelentőnek kell gondoskodnia

9.1.5 A vetőmag kezelése a vizsgálat befejezése után

Ha a vizsgálatok alapján a fajtát regisztrálják, akkor a kísérleti célra beküldött vetőmag maradéka a tartós tárolóba kerül. **Regisztrálás esetén** a bejelentőnek még **1 kg** csávázatlan vetőmagot kell küldenie **etalon minta céljára**.

A regisztráció időtartama alatt az NÉBIH az etalon mintát a szükségletnek megfelelően felújítja.

A letéti felújító tétel bekérése esetén két egymást követő vizsgálati évben nem küld a bejelentő felújító mintát, akkor a témavezető joga és kötelessége az adott fajta állami elismerésének a visszavonását előterjeszteni.

Ha a fajtajelölt nem kerül regisztrálásra, akkor a maradék vetőmagot

- vagy a bejelentő írásbeli kérelmére az NÉBIH az illető fajra megadott vetőmag beküldési határidő után 1 hónapon belül visszaszolgáltatja a bejelentőnek. Egy hónap után a vetőmag jegyzőkönyv felvétele mellett selejtezésre kerül.
- vagy a bejelentő írásbeli kérelmének hiányában az NÉBIH jegyzőkönyv felvétele mellett leselejtezi.
- vagy a bejelentő általános engedélye alapján, amennyiben a fajtát bármelyik UPOV hatóság már regisztrálta vagy oltalmazta, a tartós tárolóba referencifajtaként letárolja.
- vagy ha a fajtajelölt DUS vizsgálati szempontból értékes tulajdonsággal rendelkezik és a bejelentő nem tart igényt a vetőmagra, példafajtaként a tartós tárolóba letárolásra kerül.

9.1.6 Vizsgálati irányelv száma

Vizsgálati irányelv száma: Nemzeti tulajdonságtáblázat, 2000. (1 melléklet)

9.2 Kísérletek beállítása és végrehajtása

9.2.1 Parcellák jelölése

A DUS kísérlet minden esetben kódolva kerül beállításra. A parcella jelzése a vetésterv szerinti kódszámot tartalmazza. A fajtajelzések feltüntetése tilos.

9.2.2 Parcella adatok

Megnevezés	Ritka állomány	Sűrűsoros parcellák
Parcella hossza	9,2 m	4,0 m
Parcella szélessége	0,9 m	1,5 m
Sortávolság	90 cm	50 cm
Tőtávolság	50 cm	-
Sorok száma	1	3
Növényszám/parcella	kb.19 db	kb. 200db/fm
Ismétlések száma	4	2

9.2.3 Vetés módja és ideje

Vetés módja: a ritka állományt kézzel vetőtálcában, a sűrűsoros parcellákat géppel

Vetés időpontja: március második fele - május közepe

Tőszámbeállítás: kelés után

A palánták kiültetése: megfelelő fejlettségi állapotban

9.2.4 Öntözés

A növényállomány optimális fejlődéséhez szükség esetén öntözéssel kell pótolni a hiányzó vizet.

9.2.5 Növényvédelem és növényápolás

9.2.5.1 Vetőmagcsávázás

Központi DUS állomás a témavezető utasítására végzi el.

9.2.5.2 Gyomirtás

Mechanikus úton végzendő. Vegyszeres gyomirtás csak olyan engedélyezett gyomirtó szerrel végezhető el, mely nem okoz a növényeken vagy a növényi részekben torzulást.

9.2.5.3 Kártevők elleni védelem

Vegyszeres védelem szükség szerint.

9.2.5.4 Kórokozók elleni védelem

Vegyszeres védelem szükség szerint

Csak olyan növényvédő szerek használhatók, melyek nem okoznak morfológiai, élettani változásokat, illetve az esedékes megfigyelések optimális időben történő elvégzését nem akadályozzák (az előírt munkaegészségügyi várakozási idő betartását figyelembe kell venni).

9.2.6 Vizsgálati minták begyűjtése

Fajtánként 20 db egészséges, kellően fejlett, levél és érett hüvely

9.3 Tulajdonságtáblázat

Nemzeti tulajdonságtáblázat, 2000. (1. melléklet)

9.4 Laboratóriumi vizsgálat

-

9.5 Gélelektroforézises vizsgálat

-

9.6 A DUS vizsgálati eredmények megállapítása, döntési szabályok

9.6.1 Megkülönböztethetőség

A fajta megkülönböztethető, ha minden más fajtától, amelynek létezése közismert, világosan megkülönböztethető. Csak regisztrációra, fajtaoltalom nélkül akkor megkülönböztethető, ha az EU közös fajtakatalógusán lévő fajtáktól világosan megkülönböztethető. A megkülönböztetéshez páros összehasonlítás módszerével vizsgáljuk a fajtákat.

Minőségi tulajdonságoknál két fajta között akkor tekinthető a különbség világosnak, ha egy vagy több tulajdonság esetében a kifejeződési értékek két különböző fokozatba esnek.

Nem valódi minőségi és vizuálisan regisztrált mennyiségi tulajdonságoknál a különbség akkor világos, ha az összehasonlított fajták közötti különbség nagyobb, mint a tulajdonságok kifejeződésének fajtán belüli szóródása. (minimum distans).

Mért mennyiségi tulajdonságoknál a különbség akkor világos, ha egy vagy több tulajdonság esetén a felvételezett értékek közötti különbség statisztikai módszerrel igazolt. (t próba, varianciaanalízis, a megkülönböztethetőség százalékos módszere).

9.6.2 Egyöntetűség

A fajta egyöntetű, ha a fajta elűtő növényegyedeinek száma nem haladja meg az előírt határértéket. Normál parcellában az eltérő növények vagy növényi részek száma nem lehet több, mint 4 db 300 növényből.

Egyöntetűségi probléma előfordulása esetén a DUS vizsgálatához és a letéti minta képzéséhez az NÉBIH akkor fogad el a bejelentőtől maximum egy alkalommal új vetőmagot, ha az abszolút homogenitási vizsgálat során az eltérő egyedek száma nem haladja meg az irányelvekben megengedett értékek kétszeresét, vagy a relatív homogenitás esetén az egyes

tulajdonságokra számolt szórás érték sehol sem haladja meg az összehasonlító fajták átlagszórás értékének kétszeresét.

9.6.3 Állandóság

Az állandóságot a DUS vizsgálat során nem figyeljük meg, azt a fajtafenntartótól a később bekért vetőmagnak az etalon vetőmaggal történő összehasonlításával ellenőrizzük. Döntési alapelv: amelyik fajta a DUS vizsgálat során egynemű, az állandónak tekinthető.

9.7 Egyéb DUS vizsgálati tudnivalók

9.7.1 Kiértésítés

A DUS problémákról a bejelentő /képviselő /nemesítő kiértésítését az észlelést követően, lehetőség szerint azonnal meg kell tenni (probléma személyes bemutatása a kísérletben), míg az írásos rögzítésére az időközi jelentésben kerül sor.

A végleges jelentést legkésőbb a Fajtaminősítő Bizottság üléséig el kell készíteni.

9.7.2 Állami elismerés meghosszabbítása

Az állami elismerés meghosszabbításának vizsgálati időtartama, a letéti felújító vizsgálatral megegyező módon, egy vizsgálati ciklus. A meghosszabbítás követelményeinek csak akkor felel meg a fajta, ha ebben a vizsgálati ciklusban a DUS vizsgálat során eleget tesz a fajtaazonosság és egyöntetűség (morfológiailag nem különbözik az eredeti letéti mintából felnevelt növény fajtaleírásától) követelményeinek. (Rendelet 18.§ 2. és 4. bekezdései). Amennyiben az egyöntetűség vizsgálata során probléma lép fel, az állami elismerés meghosszabbításának DUS vizsgálata új vetőmaggal, még további egy évvel meghosszabbítható.

10 Előterjesztés tartalma

A DUS vizsgálatok eredményességéről az NÉBIH közvetlenül, a Fajtaminősítő Bizottság közreműködése nélkül dönt.

A gazdasági értékvizsgálatok lezárása után pozitív DUS vizsgálati eredménnyel a fajtát a NÉBIH állami elismerésre vagy a vizsgálatok megszüntetésére a Fajtaminősítő Bizottság illetékes szekciója elé terjeszti.

Az állami elismerésre javasolt fajta előterjesztésének tartalma:

Egy-egy faj fajtájának előterjesztését egy bevezető nyitja meg, amely az illető faj természetének, fajtaellátottságának helyzetét mutatja be, illetve egyéb idevonatkozó információt közöl.

Fajtánként szöveges előterjesztés készül a Rendelet 17§(2) alapján.

Fajonként egy döntési táblázat készül, amely tartalmazza a döntéshez felhasználható tulajdonságokat és az egyes tulajdonságoknál előírt döntési kritériumokat.

A kísérleti eredményeket tartalmazó táblázatokat a bejelentő saját fajtája vonatkozásában kézhez kapja. Az összesített előterjesztési anyag a Fajtaminősítő Bizottság illetékes szekciója tagjainak kerül megküldésre.